

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Henryk Gradzik

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

w sprawie adwokat **G.K.**

po rozważeniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 lutego 2018 r.

kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonych orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 15 października 2016 r., utrzymującym w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...] z dnia 14 października 2015 r.

p o s t a n o w i ł:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w [...] orzeczeniem z dnia 14 października 2015 r., uznał adwokat G. K. za winną tego, że będąc obrońcą skazanego A. S. w postępowaniu kasacyjnym o sygnaturze akt IV KK .../13 w dniu 5 maja 2013 r. naruszyła normy etyczne oraz godności zawodu adwokata przez złożenie kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w [...] sygnatura akt VII Ka .../13 na podstawie nieprawdziwych informacji z naruszeniem zasady rzeczowości w jej uzasadnieniu przy jednoczesnym niezachowaniu umiaru, współmierności i oględności w wypowiedziach zawartych w w/w piśmie procesowym, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy - Prawo o adwokaturze w zw. z § 13 w zw. z § 17

Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu i na mocy art. 81 ust. 1 pkt 4 ustawy - Prawo o adwokaturze wymierzył jej karę zawieszenia w czynnościach zawodowych na okres 3 miesięcy, nadto w oparciu o 81 ust. 3 tej ustawy orzekł zakaz wykonywania patronatu przez okres 2 lat.

Po rozpoznaniu odwołania obwinionej adwokat Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 15 października 2016 r., utrzymał w mocy orzeczenie Sądu I instancji, uzupełniając opis czynu przypisanego obwinionej w ten sposób, że podanie nieprawdziwych informacji dotyczyło składu Sądu Okręgowego w [...] orzekającego w sprawie o sygnaturze akt VII Ka .../13.

Z uzasadnień orzeczeń sądów dyscyplinarnych wynika, że istotą deliktu dyscyplinarnego przypisanego adw. G. K. było bezpodstawne podniesienie przez nią w kasacji, że wyrok wydany przez Sąd Okręgowy w [...] w sprawie VII Ka .../13 i jego uzasadnienie zostały podpisane przez sędziego, który nie brał udziału w rozpoznaniu sprawy, co „jest w istocie pomówieniem o czyn z art. 271 § 1 k.k.” Taki zarzut „nie może więc być podnoszony bez racjonalnych i uzasadnionych powodów” (cytaty z uzasadnienia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego).

Kasację wniesioną przez ukaraną adwokat od prawomocnego orzeczenia Sądu odwoławczego Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną postanowieniem z dnia 17 maja 2017 r.

Obecnie ukarana adwokat złożyła w Sądzie Najwyższym pismo określone jako „wniosek obwinionej o wznowienie postępowania”. Powołując się na art. 542 § 3 k.p.k. i twierdząc, że „została uznana winną i skazana za przestępstwo przez sąd dyscyplinarny czego nie przewiduje żadna procedura” wskazała, że powinno to nastąpić z powodu:

- zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., a to okoliczności wyłączającej postępowanie określonej w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. z uwagi na brak (skargi – w oryginale słowo pominięte) uprawnionego oskarżyciela, albowiem Rzecznik Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w [...] i jego zastępcy nie wykazali uprawnień do przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie pomówienia ściganego z oskarżenia prywatnego oraz o przestępstwo z art. 271 k.k., których ściganie zastrzeżone jest do kognicji sądu karnego, a nie sądu dyscyplinarnego i prowadzenia postępowania karnego, nadto okoliczności wyłączającej postępowanie

określonej w art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. z uwagi na brak wniosku Przewodniczącej Wydziału VII Sądu Okręgowego w [...] oraz pokrzywdzonych członków składu orzekającego w sprawie o sygnaturze akt VII Ka .../13 o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko adwokat za naruszenie § 13 w zw. z § 17 ZZEiGZ oraz nieuzyskania uchylenia immunitetu, o jakim mowa w art. 7 ustawy - Prawo o adwokaturze;

- zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k. z uwagi na procedowanie przez sędziów sądu dyscyplinarnego w sprawie należącej do właściwości sądów powszechnych, „tj. w sprawie przestępstwo pomówienia z art. 271 k.k., a właściwie o dwa przestępstwa”.

Dodatkowo adwokat podniosła, że „wznowienie postępowania uzasadnia treść art. 540 par. 1 pkt 2 albowiem Przewodnicząca jak i sędziowie składu orzekającego w sprawie VI Ka .../13 nie dysponują wyrokami sądu karnego skazującego adwokat G. K. za przestępstwo pomówienia oraz z art. 271 k.k.”

W konkluzji adwokat wniosła o uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2017 r., oraz orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 15 października 2016 r., i uniewinnienie jej od zarzucanego czynu, ewentualnie o uchylenie wymienionego postanowienia Sądu Najwyższego oraz orzeczeń sądów dyscyplinarnych obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Do pisma adwokat dołączyła materiał prasowy relacjonujący Kongres Prawników Polskich, który odbył się w [...] w dniu 20 maja 2017 r. i powołując się na postulaty tego Kongresu zwróciła się o „wypełnienie misji niezawisłego sędziego XXI wieku i wymierzenie sprawiedliwości przy niezbędnej dbałości o zachowanie konstytucyjnych i wspólnotowych praw obywateli”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Treść omówionego wyżej pisma wskazuje, że chociaż jego autorka jest podmiotem fachowym, to najwyraźniej nie rozumie istoty przeprowadzonego wobec niej postępowania dyscyplinarnego, jak też szeregu przepisów prawa, w tym odnoszących się do wznowienia postępowania. Nie jest też zachowaniem profesjonalnym domaganie się wznowienia postępowania nie tylko poprzez

odwołanie się do przepisów prawa, ale też do postulatów, chociażby słusznych, wysuwanych przez gremia prawa nie stanowiących.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że ukarana adwokat nie może złożyć wniosku o wznowienie postępowania, podnosząc zaistnienie uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., bowiem zgodnie z powołanym przez nią przepisem art. 542 § 3 k.p.k. w takim wypadku postanowienie wznowia się wyłącznie z urzędu (zob. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48). Strona może jedynie w trybie art. 9 § 2 k.p.k. zasygnalizować właściwemu sądowi potrzebę takiego postąpienia, zatem po myśli art. 118 § 2 k.p.k. wspomniane pismo należało potraktować jako wystąpienie o wznowienie postępowania z urzędu. Nie świadczy też o prawidłowym pojmowaniu postępowania wznowieniowego, ale też postępowania kasacyjnego wniosek autorki pisma o uchylenie m.in. oddalającego kasację postanowienia Sądu Najwyższego, które przecież nie jest orzeczeniem kończącym w jej sprawie postępowanie dyscyplinarne.

Wymaga rozważenia kwestia, czy Sąd Najwyższy jest właściwy do zajęcia stanowiska w przedmiocie wznowienia postępowania dyscyplinarnego przeprowadzonego wobec adw. G.K.. W tym względzie trzeba przywołać pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 13 stycznia 2017 r., SDI 42/16 (OSNKW 2017, z. 4, poz. 24), iż w postępowaniach dyscyplinarnych adwokatów i radców prawnych znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy o wznowieniu postępowania, określone w Rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego, w konsekwencji uznający właściwość tego Sądu w sprawie o wznowienia postępowania dyscyplinarnego przeprowadzonego *in concreto* wobec radcy prawnego, ale wypada przyjąć że i wobec adwokata. W ślad za tym orzeczeniem wypada stwierdzić, że za właściwością Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie przemawia treść art. 544 § 1 i 2 k.p.k., w świetle której o wznowieniu postępowania nie rozstrzyga ten sąd, którego orzeczenie zakończyło prawomocnie postępowanie w sprawie (w tym wypadku Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury), lecz czyni to organ (sąd) wyższego rzędu, nadto w ustawie – w tym wypadku w Prawie o adwokaturze nie określono właściwości sądu korporacyjnego do wznowienia postępowania dyscyplinarnego.

Gdy chodzi o przytoczone przez ukaraną adwokat uchybienie wymienione w art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k., należy odnotować, że zarzut sygnalizujący zaistnienie tego uchybienia został podniesiony w kasacji. W tej skardze adwokat argumentowała, że „procedowanie w zakresie przestępstwa pomówienia z art. 212 par. 1 k.k. należy do sądów karnych a nie dyscyplinarnych. Dlatego uznanie przez WSD w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia winy obwinionej popełnienia przestępstwa z art. 212 par. 1 k.k. stanowi naruszenie art. 439 par. 1 pkt 3 k.p.k.” W takim jednak wypadku adwokat powinna mieć na uwadze treść art. 543 § 4 k.p.k., który stanowi, że wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w § 3 (tj. z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k.), jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji. Chociaż wobec oddalenia na rozprawie kasacji jako oczywiście bezzasadnej postanowienie Sądu Najwyższego pozostało bez pisemnego uzasadnienia, to nie ulega wątpliwości, że podniesienie w kasacji wspomnianego uchybienia skutkowało zbadaniem, czy rzeczywiście ono zaistniało i – wobec treści orzeczenia – uznaniem, że nie miało miejsca. Zbędne zatem jest ponowne zajmowanie w tej kwestii stanowiska przez Sąd Najwyższy, można wszakże zauważyć, że treść orzeczeń wydanych przez sądy dyscyplinarne nie upoważnia do twierdzenia, iż przejęły one rolę sądu karnego i skazały adw. G. K. za przestępstwo. Wszak jej zachowanie zostało uznane za przewinienie dyscyplinarne i zakwalifikowane z innych przepisów niż przepisy Kodeksu karnego. Dodatkowo należy mieć na uwadze treść art. 8 ust. 2 ustawy - Prawo o adwokaturze, wedle którego nadużycie przez adwokata przy wykonywaniu zawodu wolności słowa i pisma, stanowiące ściganą z oskarżenia prywatnego zniewagę lub zniesławienie określonego podmiotu, podlega ściganiu tylko w drodze dyscyplinarnej. Wynika z tego, że sąd dyscyplinarny, chociaż nie dysponuje orzeczeniem sądu karnego, może orzec, iż adwokat dopuścił się deliktu dyscyplinarnego o cechach zniewagi lub zniesławienia.

Powyższe uwagi zachowują aktualność także w odniesieniu do sygnalizowanego przez adwokat uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Uprawnionym oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec adwokata jest rzecznik dyscyplinarny (art. 93 ust. 2 ustawy - Prawo o adwokaturze), skoro zatem właściwy rzecznik dyscyplinarny wniósł skargę (wniosek o wszczęcie postępowania

dyscyplinarnego) w sprawie dyscyplinarnej adw. G.K., to jest oczywiste, że sąd dyscyplinarny nie orzekł przy braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Jeżeli zaś adwokat ma na myśli, że rzecznik dyscyplinarny nie był uprawnionym oskarżycielem, bowiem zarzucił obwinionej adwokat popełnienie przestępstw (wręcz niezrozumiałe jest twierdzenie, że także wyczerpującego znamiona art. 271 § 1 k.k.), należy stwierdzić, iż opis i kwalifikacja prawna czynu zarzuconego obwinionej nie sytuował go w kategorii czynu przestępnego. Nawiązując ponownie do art. 8 ust. 2 ustawy - Prawo o adwokaturze można wskazać, że nie jest jednak wykluczone postawienie adwokatowi przez rzecznika dyscyplinarnego zarzutu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego wyczerpującego znamiona zniewagi lub zniesławienia, mimo braku skazującego orzeczenia sądu karnego.

Zupełnie niezrozumiałe jest też nawiązanie przez ukaraną adwokat do art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. i sugerowanie, że warunkiem wszczęcia wobec niej postępowania dyscyplinarnego było złożenie wniosku o ściganie przewinienia dyscyplinarnego przez przewodniczącego właściwego wydziału Sądu Okręgowego w [...] oraz przez członków składu orzekającego w sprawie o sygnaturze akt VII Ka .../13. Adwokat najwidoczniej nie dostrzega, że przepisy regulujące postępowania dyscyplinarne wobec członków korporacji zawodowych, w tym zawarte w ustawie - Prawo o adwokaturze, nie uzależniają wszczęcia postępowania dyscyplinarnego od złożenia wniosku o ściganie przewinienia przez osobę uprawnioną. W szczególności art. 86a ust. 1 wymienionej ustawy stanowi, że rzecznik dyscyplinarny prowadzi postępowanie z urzędu i nie warunkuje podjęcia przez niego czynności od złożenia wniosku o ściganie. W praktyce rzecznik dyscyplinarny zazwyczaj podejmuje czynności po otrzymaniu informacji, mającej niekiedy charakter skargi złożonej przez zainteresowaną osobę, o niewłaściwym zachowaniu adwokata. Ukarana adwokat wskazała, że postępowanie karne zostało wobec niej wszczęte na podstawie zawiadomienia Przewodniczącej Wydziału VII Karno Odwoławczego Sądu Okręgowego w [...], jednak przejawem zupełnie błędnego pojmowania istoty i zasad postępowania dyscyplinarnego jest twierdzenie, że „Przewodnicząca Wydziału VII nie dysponowała i nie dysponuje wyrokiem sądu karnego uznającego winę adwokata G. K. za popełnienie przestępstwa pomówienia jak również przestępstwa z art. 271 k.k. czym naruszyła Konstytucję, Konwencje Praw

Człowieka oraz art. 5 k.p.k.” oraz że „postępowanie Przewodniczącej Wydziału VII w odczuciu obrońcy (wzmianka o obrońcy niejasna, skoro nie on jest autorem pisma – uwaga SN) zaprzecza postulatowi podjętym w uchwale Kongresu (...)”. Uwagi te są zresztą bez znaczenia w aspekcie istnienia przesłanek do wznowienia z urzędu postępowania dyscyplinarnego, zaś w kategoriach nieporozumienia wypada ocenić pogląd autorki pisma, że nieistnienie skazujących ją wyroków sądu karnego otwiera drogę do wznowienia postępowania dyscyplinarnego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ta uwaga ma zastosowanie także do wzmianki ukaranej adwokata o „nieuzyskaniu uchylenia immunitetu o jakim mowa w art. 7 ustawy Prawo o adwokaturze”. Przepis ten nie dotyczy immunitetu adwokackiego, nadto immunitet (ustanawia go w ograniczonym zakresie art. 8 ust. 2 wymienionej ustawy) nie chroni adwokata przed pociągnięciem go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

kc